
Pašvaldību teritoriju plānojumi: problēmas un risinājumi

Guntis Grāveris

VSIA Latvijas Valsts ceļi

Attīstības pārvaldes Stratēģijas daļas vadošais projektu vadītājs

Nepārdomāti teritoriju plānojumi rada drošības problēmas

Teritorijas plānojums (TP)

Pašvaldības teritorijas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments, kas nosaka prasības un noteikumus teritorijas izmantošanai un apbūvei.

Pašvaldību teritorijas šķērso valsts autoceļi, atzinums par TP jāsaņem no VSIA *Latvijas Valsts ceļi* (LVC).

Nepārdomāti TP pasliktina satiksmes drošību visiem autoceļu lietotājiem, jo:

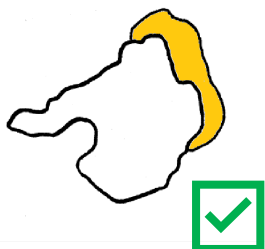
- paredz jaunus pieslēgumus pie noslogota valsts autoceļa;
- neparedz pašvaldības paralēlo ceļu tīklu;
- nerisina piekļuvi pie īpašumiem;
- palielina gājēju un velosipēdistu satiksmes intensitāti pāri valsts autoceļam bez divlīmeņu risinājumiem.

Plānojot dzīvojamo apbūvi noslogotu valsts autoceļu tuvumā, potenciālie iedzīvotāji tiek maldināti par to, ka šī ir piemērota vide.

Problemātiskie teritoriju plānojumi

Ciemi vai dzīvojamā apbūve atrauta no apdzīvotiem centriem

PERIFĒRĀS
ATTĪSTĪBAS
PIEMĒRS

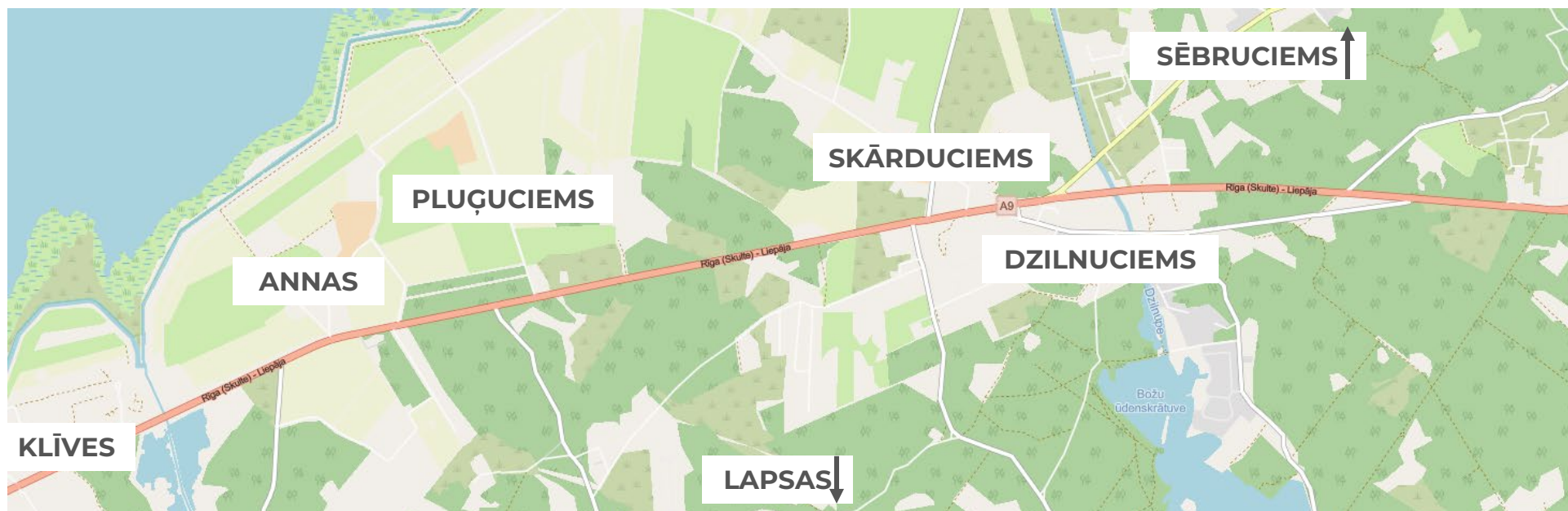

SATELĪTATTĪSTĪBAS
PIEMĒRS

Liepājas šosejas (A9) sākums, Mārupes novads
Pakalpojumi lokāli nav pieejami.

Šo ciemu centri: **Mārupe, Piņķi.**

Pierīgas apbūves izmaiņas – Lapsas (Mārupes nov.)

Pierīgas apbūves izmaiņas – Lapsas (Mārupes nov.)

Liepājas šosejas (A9) sākums, Mārupes novads

Problēmu cēloņi

- Pašvaldība izsniedz būvatļaujas, bet nerisina piekļuves jautājumus, neveido paralēlo ceļu tīklu, neprasa risinājumus no attīstītājiem;
- Nav pieejami pakalpojumi: veikali, izglītības un pašvaldības iestādes u.c.;
- Iedzīvotāji, pērkot īpašumus, šos aspektus nevērtē, vēlāk prasa risinājumus no valsts;
- Iedzīvotāji pierod pie ērtiem, bet ļoti nedrošiem manevriem uz autoceļa.

Sekas

- Liels ceļu satiksmes negadījumu skaits;
- Iedzīvotāji, kuri paši lēma par īpašuma pirkšanu, ir neapmierināti ar infrastruktūru;

Kompromisa risinājums

- Par valsts līdzekļiem tiks pilnveidots šis autoceļa A9 posms, izmaksas ~6 milj. eiro;
- Daļa iedzīvotāju neapmierināti, ka nebūs iespējami "īsceļi", bet būs jābrauc līdz vietai, kur varēs nogriezties;

Ilgtermiņa risinājums: A9 sākumposma pārbūve par maģistrālo autoceļu bez tiešajiem pieslēgumiem tam. Pašvaldības iesaiste, izbūvējot atbilstošu ielu un ceļu tīklu.

Pierīgas apbūves izmaiņas – Medemciems (Olaines nov.)

Pierīgas apbūves izmaiņas – Medemciems (Olaines nov.)

Pakalpojumu nepieejamība – Medemciems un Lapsas

Medemciemā dzīvo **1671*** iedzīvotājs, bet šajā apdzīvotajā vietā:

- ir 1 pārtikas veikals
- nav aptiekas
- nav ģimenes ārsta prakses
- nav bērnudārza
- nav interešu izglītības
- nav bankomāta
- maz pieejamu darbvietu

Lapsās dzīvo **725*** iedzīvotāji, bet šajā apdzīvotajā vietā:

- nav pārtikas veikala
- nav aptiekas
- nav ģimenes ārsta prakses
- nav bērnudārza
- nav interešu izglītības
- nav bankomāta
- nav degvielas uzpildes stacijas
- maz pieejamu darbvietu

Iedzīvotāji pēc ikdienā nepieciešamiem pakalpojumi dodas uz citām apdzīvotām vietām, visbiežāk, izmantojot privātos transportlīdzekļus.

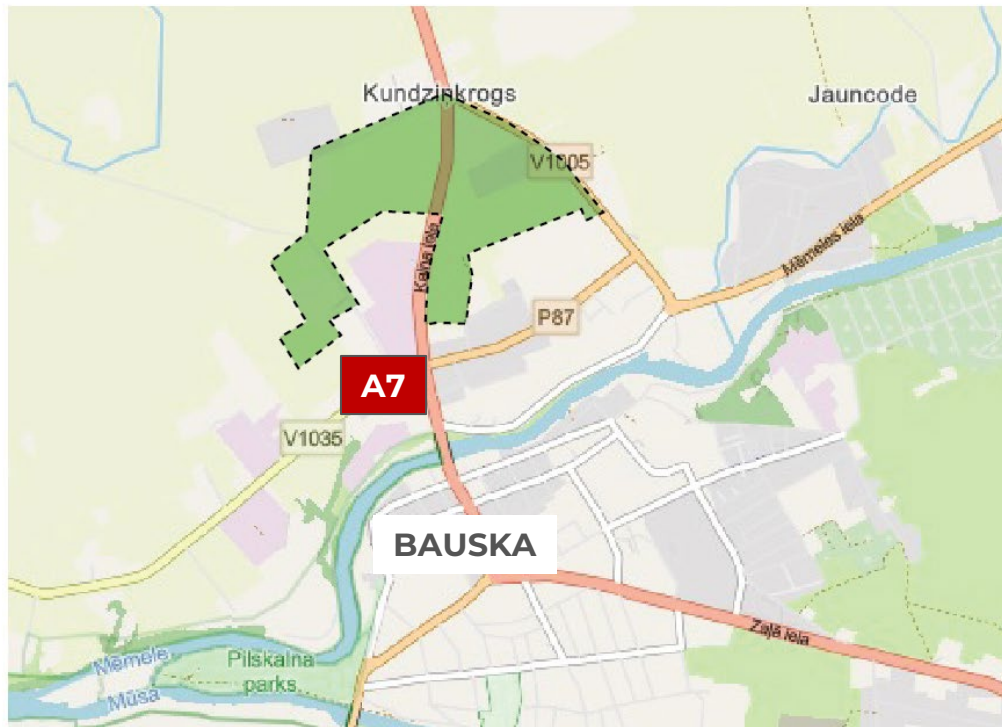
Būtiski palielinās tuvējo autoceļu un ceļu mezglu noslodze.

Problemātiskie teritoriju plānojumi

Apdzīvotu vietu vai dzīvojamās apbūves tuvināšana valsts autoceļiem

Bauska Pilsētas robeža paplašināta (zaļā krāsā), iekļaujot autoceļu A7 pilsētā un likvidējot aizsargjoslu. **Negatīvs LVC atzinums.**

Dzīvojamo zonu paplašina

Trokšņa izplatība

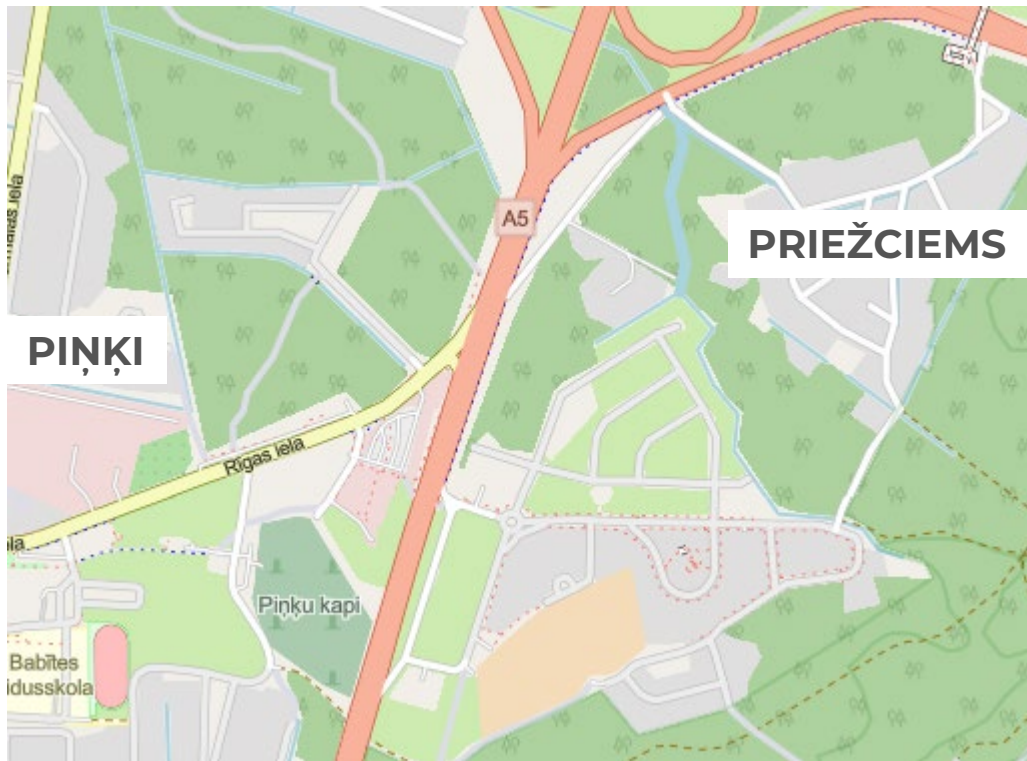

Problemātiskie teritoriju plānojumi

Dzīvojamā apbūve abpus valsts autoceļiem

Savienojumi autotransportam un gājējiem nav paredzēti.

Pierīga, Mārupes novads

Piņķi un Priežciems (Beberi):

- Visi pakalpojumi – pašvaldība, skola, veikali u. c. – atrodas Piņķos, vienā A5 pusē;
- Jaunizveidotais Priežciems atrodas otrā A5 pusē.

Kompromiss: ar luksoforu regulējama gājēju pāreja uz noslogota valsts galvenā autoceļa ar divām brauktuvmēm:

- Bremzē tranzīta satiksmi;
- Nav droši gājējiem un velosipēdistiem.

Problemātiskie teritoriju plānojumi

Apbūves dēļ valsts autoceļš kļūst par ielu

Kekava: valsts reģionālais autoceļš P137 vairs nepilda valsts ceļa funkciju, bet netiek pārņemts pašvaldības īpašumā.

Pozitīvie piemēri

Risinājumu iespēja abpus noslogotam autoceļam, iekļaujot drošības un mobilitātes prasības

Piņķi un Salienu, Mārupes novads:

- Pakalpojumi (pašvaldība, skola, veikali u. c.) atrodas Piņķos, vienā A10 pusē;
- Plānotais ciems (Salienu) atrodas otrā A10 pusē.

JŪRMALA

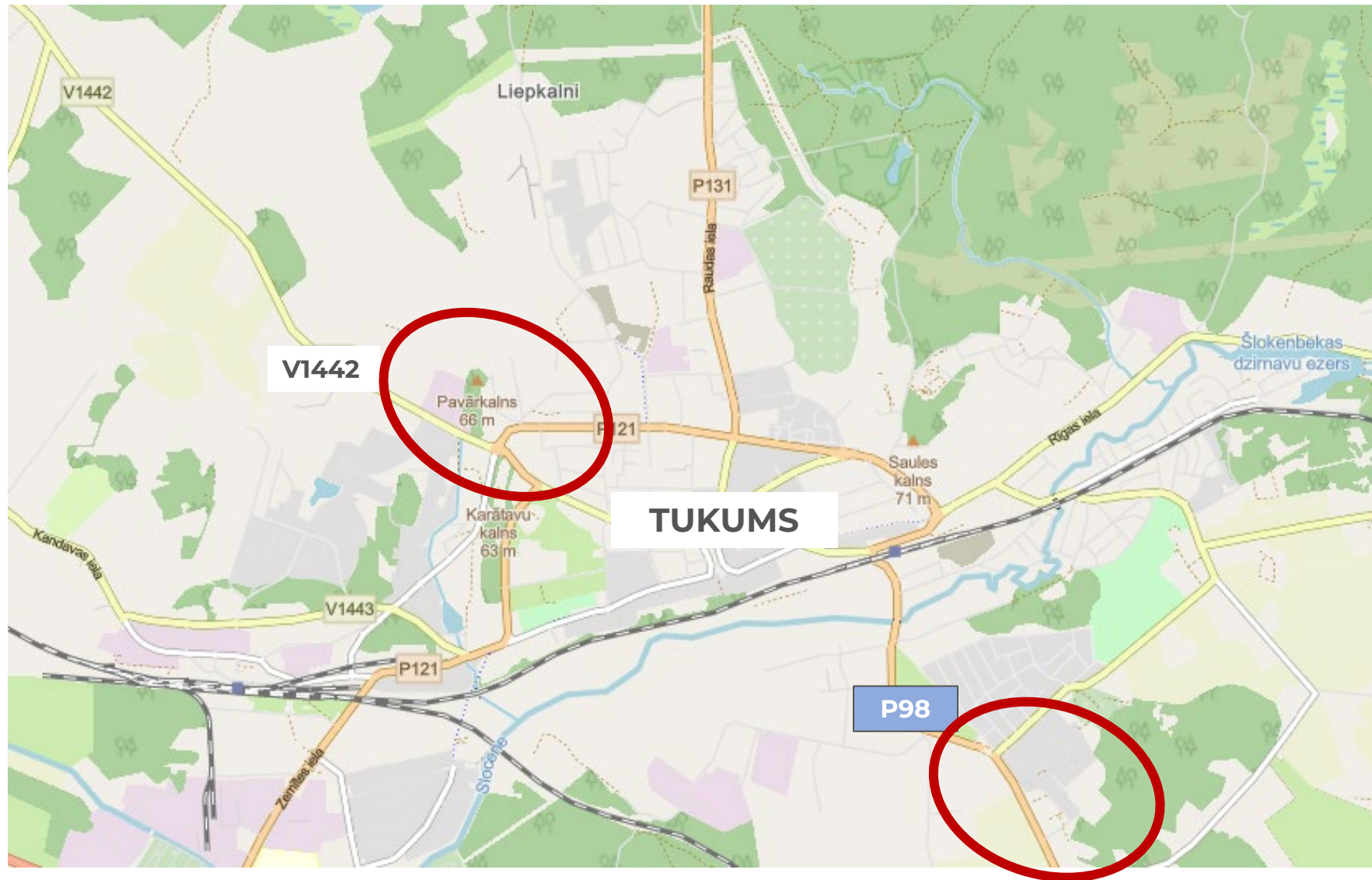
Kompromiss: divlīmeņu pārvads starp Piņķiem un Salienu, paralēlais ceļš gar Jūrmalas šoseju (A10)

Realizācijā piedalās visas iesaistītās puses:

- attīstītājs
- pašvaldība
- LVC

Tukums pārņem autoceļu P98 un V1442

Paplašinās pilsētas teritorija

Limbaži pārņem autoceļu P11 un P12

Paplašinās pilsētas robežas

Pārņem autoceļus,
iekļauj pilsētā
Ozolaines ciemu.

Ilgtspējīga plānošana pašvaldībās: mikromobilitāte

Ogres novada pašvaldība:

- izbūvēta gājēju un velosipēdistu infrastruktūra gar Daugavpils šoseju (A6) no Ciemupes līdz Lielvārdei.

Ropažu novada pašvaldība projektē gājēju un velosipēdistu infrastruktūru gar:

- a/c Rīga–Ērgļi (P4) no P4 un a/c P5 mezgla līdz Līčiem.
- a/c Ulbroka–Ogre (P5) no Ulbrokas līdz Sauriešiem.

Ķekavas novada pašvaldība projektē gājēju un velosipēdistu infrastruktūru gar:

- a/c Rīgas HES–Jaunjelgava (P85) no Dzintariem līdz Daugmalei.

Olaine nosaka teritoriju, kur būvniecība jāsaskaņo ar LVC

TP apdzīvotās vietās gar valsts autoceļiem tiek noteiktas teritorijas, kurās būvniecība jāsaskaņo ar LVC. Viena no LVC prasībām attiecas uz trokšņa robežlielumu nepārsniegšanu.

Olaine: pilsētā aizsargjoslas platumā gar autoceļu A8 noteikta teritorija, kurā būvniecība jāaskaņo ar LVC.

Normatīvā regulējuma trūkumi

Neraugoties uz negatīvo LVC atzinumu, pašvaldības un VARAM plānojumus apstiprina.

Rezultāts:

- Sliktāka satiksmes drošība
- Vēlāk pašvaldības pieprasa risinājumus par valsts līdzekļiem

Negatīvi LVC atzinumi pēdējos gados

- Ogres novada Ikšķiles pagasta TP
- Ropažu novada Ropažu pagasta TP
- Bauskas novada TP
- Rēzeknes novada TP
- Ķekavas novada TP

Iemesli:

- apdzīvotu vietu paplašināšana, iekļaujot valsts autoceļus;
- aizsargjoslu likvidēšana;
- apbūves plānošana valsts autoceļu tuvumā;
- nerisināti piekļuves jautājumi.

Pretrunas starp normatīvajiem aktiem un lēmumiem

Radot ciemus, kuros faktiski nav pieejami iedzīvotājiem nepieciešamie pakalpojumi, **netiek ievērotas MK noteikumu *Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi (Nr. 240) prasības.***

61. punkts: plānojot jaunus ciemus un pilsētas vai esošo pilsētu vai ciemu teritoriju paplašināšanu, tos veido kompleksus, kompaktus un pašpietiekamus, paredzot:

- transporta infrastruktūru, kas balstīta uz hierarhisku pašvaldības ceļu tīklu;
- pašvaldības ceļu tīkla sasaisti ar valsts autoceļu tīklu;
- daudzveidīgu teritorijas izmantošanu ar iespējām nodrošināt iedzīvotājiem nepieciešamo pakalpojumu apjomu;
- teritorijas sasniedzamību ar sabiedrisko transportu un atbilstošu mobilitāti, kurā prioritāte ir gājējiem un velotransportam.

Likvidējot aizsargjoslas un plānojot tajās dzīvojamo apbūvi, pašvaldībām būtu jāievēro Aizsargjoslu likums:

13. panta (1) daļa: aizsargjoslas gar ielām un autoceļiem tiek noteiktas:

- lai samazinātu ielu un autoceļu negatīvo ietekmi uz vidi, nodrošinātu transporta maģistrāļu ekspluatāciju un drošību, kā arī izveidotu no apbūves brīvu joslu, kas nepieciešama ielu un autoceļu pārbūvei.

Izaicinājumi

- Normatīvais regulējums neveicina drošas un ilgtspējīgas vides veidošanu pašvaldību teritorijās;
- Droši un ilgtspējīgi risinājumi ir dārgi, tāpēc netiek pielietoti vai arī top kompromisi, kas ilgtermiņā tāpat ir problemātiski;
- Regulējuma nepilnību dēļ pašvaldībām ir iespēja apstiprināt TP, kuri veicina un pastiprina drošības un mobilitātes problēmas;
- Īpaši aktuālas teritoriju plānošanas nepilnības ir Pierīgā;
- Turīgākās pašvaldības veicina problēmas, bet risinājumus vēlas par valsts līdzekļiem;
- Satiksmes drošība un ilgtspēja pie TP izstrādes nav prioritāte.

Risinājumi

Domāšanas maiņa

Ilgtermiņa risinājumi:
satiksmes drošība un
ilgtspēja kā prioritāte un
vērtība

Nekustamo īpašumu pircēju izglītošana

Grozījumi teritorijas plānošanas normatīvajos aktos:

- MKN Nr. 240 *Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi*
 - MKN Nr. 628 *Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*
- Sadarbība ar pašvaldībām un teritoriju plānojumu izstrādātājiem